

Temat

Najpierw masa, później rzeźba – różne drogi dojścia do kwalifikacji

Scenariusz lekcji został przygotowany przez ekspertów Instytutu Badań Edukacyjnych w ramach projektu „Wsparcie rozwoju ZSK w szczególności na poziomie regionalnym poprzez wdrażanie rozwiązań i inicjatyw skierowanych do użytkowników końcowych systemu – ZSK 4”. W pracy nad nim uwzględniono wnioski z pilotażowych lekcji, z udziałem młodzieży.

Scenariusz może być wykorzystywany przez nauczycieli jako materiał pomocniczy, podpowiadający, w jaki sposób można rozmawiać z młodzieżą na temat planowania rozwoju swoich umiejętności zgodnie z ideą uczenia się przez całe życie.

Uwaga dodatkowa:

Poniższy scenariusz umożliwia realizację lekcji w formule stacjonarnej, jak też online. Prezentacja Power Point dołączona do scenariusza stanowi wsparcie w realizacji lekcji w formule online.

Cele

Cel ogólny

Uczeń:

- wyjaśnia istotę uczenia się przez całe życie.

Cele szczegółowe / efekty uczenia się

Uczeń:

- rozwija skrótowiec ZSK,
- wymienia ścieżki uczenia się,
- objaśnia pojęcia kwalifikacji i walidacji,
- wymienia cechy współczesnego rynku pracy,
- omawia metodę portfolio.

Pozostałe informacje

Adresaci:

- uczniowie szkoły ponadpodstawowej – wszystkie typy szkół

Czas trwania zajęć:

- 1 godzina lekcyjna

Metoda pracy:

- asymilacji wiedzy – pogadanka, dyskusja;
- problemowa – burza mózgów, sytuacyjna;
- waloryzacyjna: pokaz animacji, plakat podsumowujący.

Forma pracy:

- zbiorowa, grupowa, indywidualna

Środki dydaktyczne:

- karteczki post-it,
- flipchart/tablica,
- animacja „Nowe możliwości rozwoju zawodowego – era walidacji”:
https://www.youtube.com/watch?v=RhW5C8_VVso,
- laptop,
- projektor multimedialny,
- plakat utrwalający pojęcie walidacji,
- plakat podsumowujący lekcję,
- tabliczki/kartki z napisem TAK i NIE,
- w warunkach online – np. aplikacja AnswerGarden, wirtualna tablica LINO.

Przebieg zajęć

Wprowadzenie

Przedstawienie celów lekcji (propozycja):

„Podczas lekcji dowiedziecie się, jak już od dzisiaj możecie zacząć przygotowywać się do wejścia na rynek pracy oraz jakie są drogi dojścia do kwalifikacji. Opowiem Wam o systemie, który już działa w naszym kraju i dotyczy nas wszystkich – także Was. Jest to Zintegrowany System Kwalifikacji (ZSK).

Zaproszę Was do różnych form działania. Będziemy rozmawiali, obejrzymy film, skorzystamy z metody burzy mózgów oraz minidebaty”.

Wprowadzenie do tematu (ok. 5 min):

Uczniowie otrzymują karteczki post-it, na których piszą skojarzenie ze słowem „kwalifikacja” i przyklejają na tablicy z rozpoczętym zdaniem: „Kwalifikacja dla mnie to...”

Podsumowanie:

Osoba prowadząca grupuje odpowiedzi uczniów i omawia je. Wyjaśnia także, że w rozumieniu ZSK kwalifikacja to dokument (świadectwo, certyfikat, dyplom), który otrzymuje ubiegająca się o nią osoba. Uzyskanie kwalifikacji jest poprzedzone procesem sprawdzania, czyli walidacji. Ma on na celu potwierdzenie, że kandydat/kandydatka do kwalifikacji posiada niezbędną wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne, które są wymagane od osoby legitymującej się daną kwalifikacją (można w tym momencie wyeksponować plakat „Nie ma kwalifikacji bez walidacji”).

Zajęcia właściwe

Co wyróżnia współczesny rynek pracy? (ok. 10 min)

Praca w parach

Polecenie:

„Porozmawiaj przez chwilę z koleżanką/kolegą z ławki o tym, czym wyróżnia się dzisiejszy rynek pracy. Wybierzcie 2–3 określenia, które najlepiej go charakteryzują”.

Zebranie wypowiedzi par na flipcharcie.

Podsumowanie:

Osoba prowadząca zwraca szczególną uwagę na wypowiedzi uczniów wskazujące na dynamikę i duże tempo zmian, które charakteryzują współczesny rynek pracy.

Jak nadążyć ze swoimi kwalifikacjami za szybkimi zmianami na rynku pracy? (ok. 10 min)

Osoba prowadząca:

„W jaki sposób przygotowujemy się do wejścia na rynek pracy?” (naprowadzenie na odpowiedź – uczymy się).

„Jak sądzą, co jest ważne, co powinien robić pracownik, aby być atrakcyjnym na rynku pracy i z niego nie wypaść?” (naprowadzenie na odpowiedź – uczyć się, aktualizować wiedzę i umiejętności).

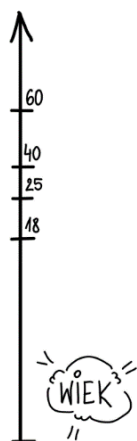
„Zapraszam Was zatem do wspólnej refleksji nad tym, w jaki sposób uczenie się towarzyszy człowiekowi w życiu. To, o czym będziemy mówili, zaprezentuję w formie rysunku.

Umówmy się, że narysowana przez mnie oś oznacza wiek człowieka. Wskażcie, proszę, te momenty w życiu człowieka, które mogą być ważne/przełomowe, biorąc pod uwagę rozwój zawodowy”.

Uczniowie zazwyczaj wskazują:

- 18 lat – dorosłość / matura / domykanie etapu szkoły ponadpodstawowej;
- 25 lat – koniec studiów i wejście na poważnie na rynek pracy;
- 40 lat – moment, kiedy człowiek zebrał już sporo doświadczeń zawodowych, rozwinął swoją karierę zawodową, ugruntował się na rynku pracy;
- 60 lat – wiek okołoemerytalny.

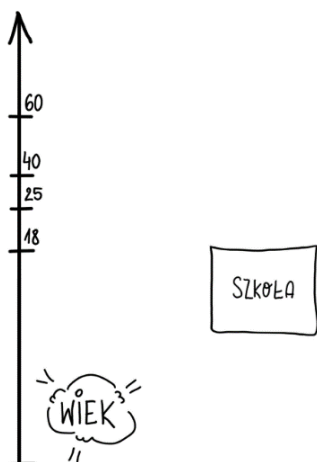
Kierując się powyższym, można naprowadzać uczniów, gdyby mieli trudność z określeniem kamieni milowych w życiu zawodowym człowieka. Mniej istotne jest, czy uczniowie zaproponują wpisanie liczby 18 czy 19, 60 czy 65.

Osoba prowadząca następnie pyta uczniów:

„Jak sądzicie, czy w przedziale do 18. roku życia uczenie się zajmuje człowiekowi mało, czy dużo czasu?” (dużo).

„Uczenie się, uczęszczanie do szkoły jest głównym zajęciem osób od 7. do 18. roku życia. Jest obowiązkiem młodego człowieka. Dlatego narysujmy taki czworokąt i wpiszmy, że w tym okresie uczymy się w szkole”.

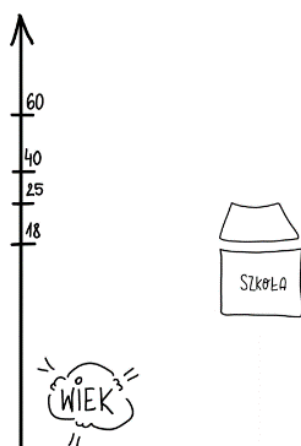

„Spójrzmy teraz na przedział 18–25 lat. Porównując do wcześniejszego okresu, jak oszacowalibyście czas uczenia się na tym etapie? Tyle samo, mniej, więcej...?”

Uczniowie zazwyczaj twierdzą, że mniej, bo wtedy już nie wszyscy młodzi ludzie się uczą.

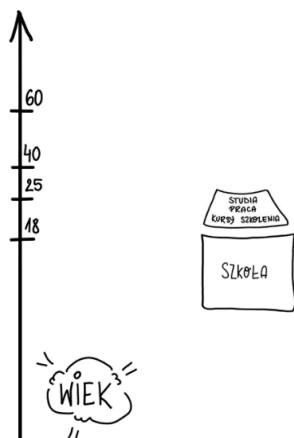
Niektórzy rezygnują po szkole ponadpodstawowej.

Dlatego osoba prowadząca rysuje mniejszy czworokąt

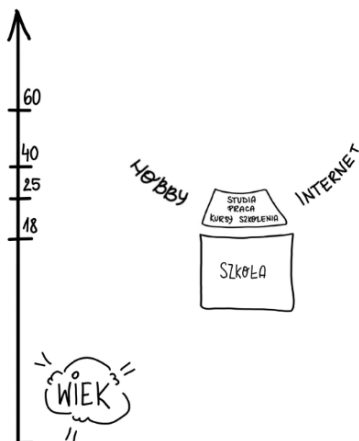

Osoba prowadząca dopytuje i zapisuje w czworokącie odpowiedzi na pytanie:

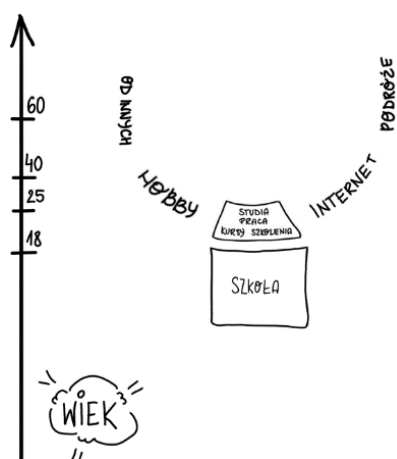
„Gdzie, w jakich okolicznościach / miejscach mogą uczyć się ludzie na tym etapie życia?”

Kolejny przedział to 25–40 lat. Na pytanie, w jaki sposób uczy się człowiek w tym wieku, padają różne odpowiedzi. Uczniowie powtarzają, że wciąż w pracy, ale także dodają, że można uczyć się, rozwijając swoje zainteresowania, korzystając z internetu, książek itd. Osoba prowadząca wpisuje w poniższy sposób dwie wybrane odpowiedzi:

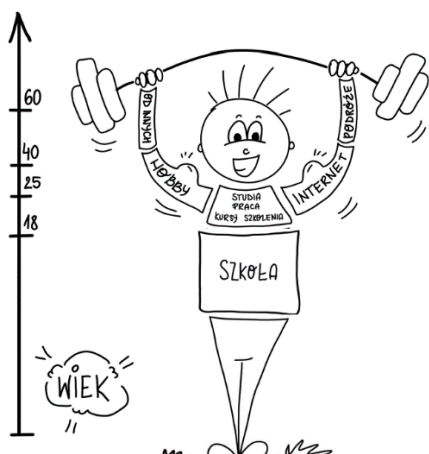

Następnie, podobnie jak powyżej, pyta uczniów o sposoby uczenia się osób w przedziale wiekowym 40–60 lat, po czym zapisuje w sposób jak poniżej dwie wybrane odpowiedzi, które nie pojawiły się wcześniej.

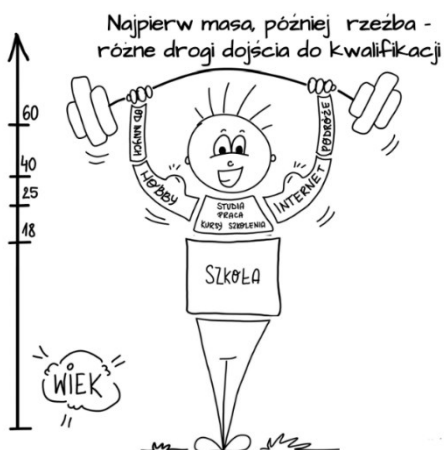

Kolejnym krokiem jest tworzenie z rysunku postaci „ludka”. Propozycja komentarza:

„Być może zastanowił Was nietypowy sposób wpisywania na rysunku tego, o czym mówiliśmy. Było to celowe. Zobaczcie, stworzyliśmy wspólnie „ludka”. Dorysuję mu jeszcze sztangę, bo ten rekwizyt wiąże się z tematem dzisiejszej lekcji, który za chwilę odkryję”.

A temat lekcji brzmi:

„Dzisiejszy temat można skomentować w ten sposób, że każdy człowiek do pewnego momentu w życiu «robi masę». Wszyscy chodziliśmy lub chodzimy do szkoły, bo w Polsce, jak wcześniej wspomniano, do 18. roku życia jest to obowiązkowe. To właśnie masowe uczenie się. Później z kolei każdy z nas zaczyna «robić rzeźbę». To znaczy, że uczyliśmy się dalej w różnych miejscach i z różnym zaangażowaniem. Sposobów «rzeźbienia» może być wiele. Jedni po szkole ponadpodstawowej studiują, inni podejmują pracę. Niektórzy decydują się równolegle na pracę zawodową i studiowanie. Ile ludzi, tyle scenariuszy.

Ważnym wnioskiem, który płynie z tego rysunku jest to, że uczyliśmy się całe życie. Idea uczenia się przez całe życie (lifelong learning) jest szczególnie ważna w świecie, który tak szybko się zmienia, o czym wcześniej mówiliśmy.

Na początku lekcji mówiliśmy, że w Polsce jest wdrażany Zintegrowany System Kwalifikacji. Ten system porządkuje sposoby uczenia się w trzy ścieżki:

- edukację formalną (szkoły, uczelnie),
- edukację pozaformalną (kursy, szkolenia),
- nieformalne uczenie się (samouczenie z książek, internetu, rozwijanie pasji, uczenie się od innych itp.).

Wszystkie drogi uczenia się są jednakowo ważne i wszystkie mogą prowadzić do zdobywania nowych kwalifikacji. ZSK zakłada, że każdy człowiek może poddać się procesowi sprawdzania tego, czego się nauczył (sprawdzanie = walidacja) i po

pozytywnym przejściu sprawdzenia może otrzymać dokument, który poświadcza uzyskanie kwalifikacji.

Rozwiązania, które oferuje Zintegrowany System Kwalifikacji, mają na celu zachęcenie do uczenia się przez całe życie, aktualizację posiadanej wiedzy i umiejętności, a w konsekwencji – umożliwienie nadążania za zmianami, które dzieją się wokół nas”.

Animacja „Nowe możliwości rozwoju zawodowego – era walidacji” (7 min)

Osoba prowadząca zaprasza uczniów do obejrzenia animacji. Oglądanie ukierunkowuje poniższymi pytaniami:

„Zwróćcie uwagę na to:

- *ile kwalifikacji uzyskał bohater animacji?*
- *w jaki sposób/jakimi metodami sprawdzano jego umiejętności?”*

Osoba prowadząca omawia z uczniami obejrzaną animację.

Kiedy uczniowie wspomną o metodzie portfolio, warto zatrzymać się przy tym temacie.

Pogłębiona analiza metody portfolio (ok. 5 min)

Pytania ukierunkowujące rozmowę o metodzie portfolio:

- *W jakich zawodach konieczne jest posiadanie portfolio?*
- *Do czego jest wykorzystywane portfolio?*
- *Co umieszczają w swoim portfolio przedstawiciele wymienionych przez Was zawodów?*
- *Co już dzisiaj moglibyście włożyć do swojego portfolio?*

Przykłady:

- wygrany konkurs – dyplom,
- praca wolontariacka – umowę wolontariacką.

Wniosek z dyskusji:

„Warto gromadzić dowody potwierdzające posiadane przez nas wiadomości i umiejętności. Nigdy nie wiadomo, w którym momencie życia dany dowód może okazać się pomocny w uzyskaniu interesującego zajęcia”.

Podsumowanie

Osoba prowadząca odsłania plakat, który wizualizuje treści omawiane podczas lekcji.

Propozycja komentarza do plakatu:

„Współczesny rynek pracy zmienia się w bardzo szybkim tempie. Można porównać go do pędzącego pociągu. Wchodząc na rynek pracy, wsiadamy do tej rozpędzonej maszyny. Sytuacje zawodowe są naturalnym sprawdzianem tego, czy posiadana przez nas wiedza i umiejętności odpowiadają potrzebom rynku, czy też są już nieaktualne. Aby nie wypaść z tego pędzącego pociągu, należy systematycznie aktualizować to, co wiemy i umiemy, czyli uczyć się. ZSK propaguje trzy równorzędne drogi uczenia się: edukację formalną, edukację pozaformalną i nieformalne uczenie się. Jeśli chcemy przekuć w kwalifikacje to, co wiemy i umiemy, powinniśmy poddać się walidacji, czyli sprawdzeniu”.

Minidebata (ok. 5 min)

Na podłodze leżą dwie tabliczki/kartki z napisami: TAK i NIE.

Osoba prowadząca zaprasza uczniów do zastanowienia przez chwilę, czy rozwiązania proponowane przez ZSK są ich zdaniem użyteczne i widzą w nich korzyść dla siebie, czy też w odczuciu uczniów nie przedstawiają większych wartości.

Uczniowie zajmują miejsca przy kartce z napisem TAK, NIE lub pośrodku – gdy nie są w stanie jednoznacznie się opowiedzieć.

Osoba prowadząca prosi chętne uczennice/uczniów o podzielenie się argumentami, które zdecydowały o tym, w którym miejscu stanęli.

Załączniki:

- animacja „Nowe możliwości rozwoju zawodowego – era walidacji”:
https://www.youtube.com/watch?v=RhW5C8_VVso;
- prezentacja do scenariusza lekcji.